

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izbaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrlet leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, korosko ulico št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posazbejni listi dobe se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dve imenitni spremembi.

Sv. oče imajo v večjih krščanskih državah svojega poslanika, ki se navadno imenuje nuncij. Za našo avstro-ogersko državo je papežev poslanik dunajski nuncij, sedaj nuncij Agliardi. Ta je pred mesecem dnij potoval po Ogerskem, da se je na lastne oči podučil o ogerskih razmerah. Po besedah primasa Vaszaryja nuncij ni ničesar storil, kar ne bi odgovarjalo njegovi nalogi in kar bi moglo vzbujati le videz, kakor da je hotel politično nastopiti. Vspodbujal je k ljubezni in zvestobi do cesarja in domovine.

Ker nuncij ni mogel in hotel ljudstva vnemati za sedanjo ogersko liberalno vladu, zaradi tega ga je ogerski ministerski predsednik, baron Banffy, v poslanski zbornici prav neotesano napadel, češ, da se je nuncij vikal v ogerske notranje zadeve in da ga je torej treba odstraniti. Ker se je Banffy sklicaval na ministra vnanjih zadev, grofa Kalnokyja, spraval je tega v tako zadrego, da se je le-ta kar hotel odpovedati ministerstvu; ali svetli cesar niso odpovedi sprejeli.

Toda ogerski liberalci niso mirovali. Banffy je pred tednom naznanil poslancem, da bode nuncij Agliardi odpozvan. Ker je Banffy s tem zopet posegel v delokrog ministra za vnanje zadeve, naveličal se je grof Kalnoky teh homatij ter se je odpovedal ministerstvu. Svetli cesar so pisali Kalnokyju jako naklonjeno pismo in mu podelili veliki križec reda sv. Štefana.

Po tem izidu je zavladalo med ogerskimi liberalci nepopisno veselje. Toda to veselje je bilo kratko. Svetli cesar so namreč imenovali za ministra vnanjih zadev Poljaka grofa Agenorja Goluchowskega, ki je bil več let avstrijski poslanik v Bukarešti na Rumunskem. Grof Agenor Goluchowski šteje 46 let, je odločen katoličan in zvest svetlemu cesarju. Gotovo bode svoje opravke opravljal spretno in ne bode dopustil, da bi mu ogerski ministerski predsednik zapovedoval ali ž njim celo pometal.

Da so ogerski liberalci grofa Kalnokyja odpravili, ter se zdaj hvalijo s svojo zmago, to kaže, da židovskemu liberalizmu na Ogerskem lepo cvete pšenica. Ali kako dolgo? Krščanska ljudska stranka se vedno bolj krepi. Ta tudi lahko zajema pogum od dunajskih združenih kristjanov, ki so v občinskih zadevah na Dunaju liberalce popolnoma v kot potisnili.

Zadnji petek je bila v občinskem zastopu volitev mestnih svetovalcev. Voliti je bilo osem svetovalcev. Zmagali so kristjani, ker so ž njimi potegnili neodvisni odborniki. Ako bodo le-ti še znanprej zvesti ostali kristjanom, potem bode gotovo sedanji prvi podžupan in vodja županstva, dr. Karol Lueger, ljubljenec krščanskih Dunajčanov, izvoljen dunajskim županom. — Prav je govoril isti Lueger na velikem zborovanju dne 16. t. m.:

»Avstrijci nimamo Košuta, nimamo Wekerla, nimamo Banffyja; mi nikdar ne bi trpeli takih mož!... Volitve v občinski zastop dunajski so žareče znamenje, ki označja, da se slovanskim in nemškim bratom bliža dan osvobojenja, in je s tem minola dolga noč liberalnega gospodstva!«

Gospodarska knjiga.

(Dalje.)

Vsak, ki sodi gospodarske stroške le na pogled, ne more jih prav presoditi; kajti dandanes zadene kmeta le premnoga in vsakovrstna reč; kakor prej rečeno, srednje ali slabo posestvo dela navadno več stroškov, kakor daje dohodkov. Tu je treba krpiti poslopje in zamašiti ali obnoviti streho, ondi popravljati orodje, zopet plačevati tega ali onega rokodelca; sploh čakajo kmeta le premnogi stroški, katere naj si v šesto vrsto med razne stroške zapiše. Varčen kmet si tudi tu mnogo prihrani s tem, da razno gospodarsko orodje p. vozove, sani, grablje, jerbace in takšno lesenino ob zimskem času sam napravi. Previden kmet pa tudi popravljanje poslopij odlaga na boljše čase, boječ se, da bi z dragim stavljanjem se preveč ne zadolžil in bi mu potem novo in lepo poslopje upniki s posestvom vred vzeli. Ker se je to že tolikrat zgodilo, zato svetujem kmetom, naj bodo rajši zadovoljni z revnimi kočami, v katerih so pa vsaj sami gospodarji, kakor pa bi stavili lepa in draga poslopja — za druge!

Vsak človek ima svoje potreščine, katerih se ne more izogniti; tako tudi naš kmet potrosi za sebe in svoje družine obleko in druge drobnosti precej denarja, in to je zadnja, sedma vrsta gospodarskih stroškov. Pri tej vrsti se najprej in najložje vidi, kakšen je kmet, je-li varčen ali zapravljiv in razločno se lahko pozna, če in kateri razvadi ali strasti je najbolj udan. Ta vrsta bo marsikateremu kmetu pokazala, da je dostikrat on sam kriv, če mu ide slabo, ker po raznih razvadah mnogokrat veliko potrosi. Mislím, da ravno to ga bo najprej nagnilo, da se bo v prihodnje varoval onega brezna, ki mu spodjeda ali znabiti celó uničuje blagostanje — in tako se, upam, bo marsikateri poboljšal.

Pregledali smo tako jedno stran gospodarske knjige in spoznali nekoliko, koliki in kako mnogovrstni so stroški gospodarstva. Pokazali smo tudi, kako si more tu pa tam kmet kaj prištediti, posebno če mu gre slabo za denar. Res, marsikateri kmetič včasih obupava, ko pregléduje velike stroške gospodarstva, ali eno tolažbo še ima v tem, da mu — vsaj ob boljših letinah — s stroški vred rastejo tudi dohodki gospodarstva. Tudi te si inore natanko zapisati na drugo stran knjige, prvič

zato, da vé, katera stroka kmetijstva mu največ dobička nese in je najbolj vredna, da se je poprime z vso marljivostjo; drugič pa zato, da more konečno dohodke primerjati s stroški in tako spoznati, kako je napredoval ali propadal z gospodarstvom.

Ne bom natanko popisoval raznih dohodkov navadnega posestva, kajti mislim, da se vsak kmet iz lastne skušnje in branja podučnih knjig najbolj nauči, kateri pridelki so za njegovo posestvo najprikladnejši in mu po legi kraja največ dobička nesejo za kupčijo in domače potrebe. Gospodarska knjiga ga bo pa dobro podpirala s tem, da bo mu ob koncu leta razloženo pokazala, kateri pridelki so mu največ dohodkov vrgli, kateri pa le komaj delo poplačali. Seveda razdeliti si mora tudi dohodke v vrste, in sicer po strokah kmetijstva: gozdarstvo ali pridelki od lesa, živinarstvo, poljedelstvo, vinarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo in tudi drugi še tako neznatni dohodki. Le tako, če jih razdeli v vrste, more kmet natanko razvideti, kje in kako on najložje in največje dohodke dobiva, in si jih more v prihodnje še bolj pomnožiti.

Zdaj torej, ko tako razdeli vse stroške in dohodke, zdaj ima kmet pred seboj ogledalo, katero mu jasno kaže, kako je gospodaril. In to je za kmeta, ki si prizadeva zboljšati svoje stanje, veliko vredno. Prvič mu knjiga kaže slabe nasledke njegovih pomanjkljivostij ali razvad, ki, če so za časa še tako nedolžne, postanejo mu lahko čedalje bolj škodljive, ako se jih ne odvadi. Pred vsemi najbolj škodljiva razvada je gotovo pijančevanje, katera mnogim kmetom tu pa tam več škode dela na blagostanju, nego vsi drugi stroški. Kmet si za časa misli: »Kaj dene, če zapijem v nedeljo par desetice, bodem pa potem zopet bolj pridno delal.« Toda kmalu postanejo iz desetice goldinarji, iz majhne nedolžne navade pa velika in najbolj škodljiva strast — pijančevanje! V tem pa je ravno gospodarska knjiga veliko vredna, ker kmetu pokaže ob koncu leta, koliko mu je požrla ta razvada, če tudi se mu zdi tako majhna, in če ji še ni popolnoma udan, bode se ji odpovedal. Jednako kakor s pijančevanjem, je tudi z mnogo drugo razvado in pomanjkljivostjo kmeta; knjiga bo mu kazala natanko, koliko mu škodujejo, in tako ga morebiti navadila našemu kmetu najbolj potrebne čednosti — varčnosti.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

X. Kosarja blažena smrt.

„Človek ne vé svojega konca; ampak kakor lové ribe s trnkom in kakor sačijo ptice v zanjko: také se lové ljudje ob hudem času.“
(Prid. 9, 12.)

Najboljša priprava na blaženo smrt je lepo krščansko življenje. »Kakoršno življenje, takšna smrt«, pravi pregovor. Kosar je bil duhovnik po sreču božjem vse žive dni, zato pa je bila blažena tudi njegova smrt. Umril je res nagle smrti; toda kdor bedi, njega tudi nagla smrt ne presenči, kajti sv. Duh govori: »Blagor tistemu hlapcu, katerega Gospod, kadar pride, najde čuječega.«¹⁾ Veliki špiritual slovenskega ljudstva je dobro poznal besedo sv. papeža Gregorija Velikega, da Gospod tačas, kadar nam pošlje bolezen, že trka ter nam naznanja, da je smrt že blizu in da bode naskorem prišel po nas. Ko je tedaj huda bolezen zad-

¹⁾ Luk. 12, 37.

njih sedem let prelata vedno hujše prijemala, spoznal je lahko prst božji in da Gospod že trka. Zato pa je čestokrat zdihoval: »Že res, da nam nobeden ne vé ne dneva, ne ure; toda moje bolenje je tako, da se neč vedno bojim, ker ne vem, bom-li še jutri ustal ali ne.«

V tem obziru zanima nas izrezek iz nekega časnika, katerega je pokojnik hranil v svojem molitveniku. Na tem listku poroča časnik o nagli smrti rajnega škofa v Neversu na Francoskem. Zalostna novica je tako opisana: »Škof je še prejšnji dan (22. julija 1885) v neki župnijski cerkvi delil zakrament sv. birme, ne da bi ga to posebno strudilo; tožil se je le, da mu ni prav dobro. Drugi dan maševal je v svoji škofovski kapelici in je še prisrčno nagovoril neko osebo, katero je menil po sv. maši birmati. Po sv. obhajilu pri sv. maši molil je škof: »Gospod, pet talentov si mi izročil, glej, pet drugih sem pridobil.« Pri teh besedah škof obtiči in se zgrudi. Duhovniki bi mu radi pomagali na noge, a podpirali so mrtveca. Škofovo svetlo življenje in njegova lepa smrt nam dajeta upanje, da ga je dobri Pastir, čegar namestnik je škof bil na svetu, v nebesih sprejel z nadaljnjimi besedami one molitve, katero mu je smrt presekala: »Dobro, vrli in zvesti hlapec! v majhnem si bil zvest, postavim te nad veliko, pojdi v veselje svojega Gospoda!« Je-li Kosar slutil, da ga bo smrt naglo pokosila, kakor tega škofa?

Ob smrtni uri pač ni boljše tolažnice za otroka, kakor je dobra mati. Zato je Kosar vse dni svojega življenja prosil Marijo, da mu pride zadnje uro na pomoč. »Vzami me v svoje varstvo, o Devica, spoznaj me za svojega sina! Tebi izročim vse pridige, vse sv. maše, vse pastirovanje. Stoj mi na strani na prižnici, pri oltarju, v spovednici, ob smrtni uri!«²⁾ Čeprav ljudje niso zapazili trenutka, ko se je njegova duša ločila od telesa, pa Marija prav gotovo ni pozabila svojega sina, ki je trdno zaupal na njeno pomoč v smrtni uri.

Ko je po celem katoliškem svetu zaslovela Lurška božja pot, in so se verni kristjani povsodi vzdigali, ter od vseh strani prihajali, da obiščejo blaženi kraj, kjer se je Marija brez madeža spočeta prikazala, se odloči l. 1886. tudi Kosar za daljno pot ter se poda z avstrijskimi romarji v Lurd. Še zdaj v duhu gledamo prelata na leci poleg Lurške dupljine, kako je mladeniški ogenj gibal njegovo srce in sveto navdušenje vodilo njegov jezik, ko se je sicer skromno število slovenskih romarjev zbralo okoli njega, da jim je oznanjal čast in slavo čudodelne Lurške Matere božje! Rekel je: »Kar nas zadeva, bila je naša želja, z lastnimi očmi gledati Lurško dupljino, tako silna in neugasljiva, da smo sodili, da Marija tudi nas vabi na Lurško božjo pot. Vzdignili se smo in šli. Marijino sladko ime v sreču in na jeziku, v molitvi in sv. petju smo srečno potovali, in zdaj smo tukaj, o Marija! Večna za to bodi ti hvala! ... Izlijmo tedaj najpoprej pred Marijo svoje obteženo srce, potožimo Mariji svoje dušne in telesne nadloge. Saj je bilo naše vsestransko uboštvo na duši in na telesu prvi in najmogočnejši nagibek, da smo bežali revni otroci Eve k prebogati Kraljici nebeški ... Ali smo pa zato semkaj prišli, da bi tukaj ućakali čudežev sami nad seboj, ali da bi čudeže gledali nad drugimi? Ali mislimo, da so čudeži poglavitna reč pri Lurški dupljini? Nikakor ne; kajti ako bi tako mislili, bi še imena romarjev Lurške Matere božje ne zaslužili. Po nauku sv. Pavla so čudeži od Boga dani zavoljo nevernikov; kakor je že Kristus nevernim Judom očital, rekoč: »Ako znamenj in čudežev ne vidite, ne verujete.« ...

»Porečete: ali tedaj res ne smemo tukaj za noben čudež prositi? Tega tudi ne, moji ljubli! mi smemo in

²⁾ Prid. 2. predpost. ned. 1865.